

Петрович С. Д.,

кандидат педагогічних наук, викладач спеціальних дисциплін Вінницького коледжу Національного університету харчових технологій

Петрович О. Б.,

асистент Вінницького державного педагогічного університету

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІЙ ПОРТАЛ ЯК ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розкрито поняття «інформаційно-освітній портал», проаналізовано особливості використання інформаційно-освітніх порталів для студентів та викладачів ВНЗ, описані переваги використання інформаційно-освітніх порталів в навчально-виховному процесі.

Ключові слова: інформаційні технології, інформаційно-комунікаційні технології, Інтернет-технології, інформаційно-освітній портал, електронні навчально-методичні комплекси.

В статье раскрыто понятие «информационно-образовательный портал», проанализированы особенности использования информационно-образовательных порталов для студентов и преподавателей ВУЗа, описаны преимущества использования информационно-образовательных порталов в учебно-воспитательном процессе.

Ключевые слова: информационные технологии, информационно-коммуникационные технологии, Интернет-технологии, информационно-образовательный портал, электронные учебно-методические комплексы.

The article deals with the concept of «information and educational portal», the features of the usage of the information and educational portal for students and faculty members are analyzed; the benefits of the information and educational portals in the educational process are described.

Keywords: Information Technologies, Information and Communication Technologies, Internet-Technologies, educational portal, electronic the training-methodological complexes.

Постановка проблеми. Нині основним пріоритетом розвитку будь-якої розвиненої країни та її стратегією є покращення якості освіти і, в першу чергу, ефективно запровадження інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) в освіту. Так, для країн Європейського Союзу та інших економічно стабі-

льних країн світу застосування комп'ютерних технологій, розвиток дистанційних форм навчання, розвиток інститутів відкритої освіти є чи не найважливішими завданнями сьогоденних державних програм. Процеси переходу суспільства від індустріального до інформаційного суспільства, соціально-економічні зміни, що відбуваються сьогодні, вимагають суттєвих змін у багатьох сферах діяльності суспільних систем. У першу чергу це стосується реформування освіти [5, с. 134].

Аналіз попередніх досліджень. Питанням створення й використання інформаційних освітніх ресурсів присвячені дослідження таких науковців, як В. Бикова, Р. Гуревича, М. Жалдака, І. Захарової, І. Кухаренка, Ю. Машбиця, Н. Морзе, Є. Полат, Ю. Рамського, В. Руденко, С. Сисоєвої, В. Трайньова, І. Трайньова, П. Стефаненко та інших. У роботах цих вчених висвітлюються питання створення, наповнення та використання інформаційно-освітнього порталу в навчальному процесі, сучасні методики та технології використання ІКТ. Праці названих вище авторів сприяли накопиченню і систематизації знань, узагальненню досвіду практичної підготовки студентів з використанням засобів ІКТ. Проте можливості використання інформаційно-освітніх порталів в навчальному процесі ВНЗ остаточно не досліджені.

Метою статті є розкриття поняття «інформаційно-освітній портал» та аналіз його використання студентами та викладачами ВНЗ, впливу на якість організації та здійснення навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Існують різні підходи до визначення «портал». Портал – це сайт, організований як системне багаторівневе об'єднання різних ресурсів і сервісів. Розрізняють вертикальні портали (присвячені конкретній темі і надаючи різні сервіси в її рамках) і горизонтальні портали, або портали загального характеру, що пропонують набір сервісів, обслуговуючих різні теми. Вертикальний портал – це сайт, пов'язаний з галуззю або конкретною проблемою. Існують інші підходи до формулювання визначення «портал»: інформаційний і функціональний. При інформаційному підході портал є єдиною точкою доступу до інформаційних ресурсів підприємства, при функціонально-

му – контейнер для технологічних сервісів, об'єднуючий пошук, розсилку новин, можливості спільної роботи користувачів та ін. [3, с. 110].

Важлива область застосування порталів – це наука і освіта. В сучасній освіті нині набули вагомого значення Інтернет-ресурси навчальних закладів, їх структурних підрозділів, окремих працівників освіти. За допомогою Інтернет-технологій для широкого кола стають доступними основні методичні матеріали, розробки занять та системи оцінювання й самооцінки знань студентів.

Аналіз педагогічної літератури дозволив нам зробити висновок, що інформаційно-освітній портал – це сукупність інформаційних, технологічних і адміністративно-організаційних компонентів, взаємозв'язаних з метою реалізації однієї цільової функції – забезпечення якісного освітнього процесу на значній від викладача відстані.

Створення та використання інформаційно-освітніх порталів відкрило можливість використання інформаційних ресурсів та інтелектуального потенціалу практично будь-якого навчального закладу.

Використовувати можливості, що відкрилися - це, найактуальніше завдання системи освіти [2, с. 192].

Класична (очна) освіта нині перебуває в процесі реформування. До основних факторів цього процесу часто відносяться наступні:

- нездатність забезпечити всім бажаючим можливість отримати необхідну їм освіту (за територіальним принципом);
- відставання отриманих знань від рівня розвитку технологій (консерватизм);
- низька адаптивність систем освіти до різних соціально-економічних умов (інерційність);
- специфічність отримання освіти у конкретному навчальному закладі (локальність) [4, с. 63].

Перераховані фактори не охоплюють усі причини, вони дають лише уявлення про ті проблеми, які нині постали перед системою освіти. В нашій країні

до перерахованих причин додається ще й важке економічне становище, що призвело до значного зниження обсягів фінансування системи освіти.

До теперішнього часу основний контингент студентів здобуває освіту в межах традиційного (очного) навчання.

Лише наприкінці ХХ століття з'явилась й нині набирає обертів тенденція, яка передбачає організацію навчального процесу на відстані від навчального закладу, і тому термін «дистанційне навчання» міцно увійшов у практику багатьох навчальних закладів.

Нині найбільшого поширення отримали два види одержання знань: за допомогою створення регіональних (т'юторських) навчальних центрів та з використанням можливостей комп'ютерної мережі Інтернет.

Відповідно до першого підходу, студент отримує комплект (портфель) навчально-методичних матеріалів (звідси назва кейс-технологія) і вивчає їх самостійно, звертаючись за необхідністю до викладача-консультанта (т'ютора), який є співробітником регіонального навчального центру. Як правило, такий центр територіально розташований в тому ж населеному пункті, де проживають студенти, і спілкування з т'ютором не викликає в них ніяких труднощів. Т'ютор – це викладач-консультант, сертифікований навчальним закладом, на право викладати за навчальними програмами певну дисципліну.

В процесі використання мережевих технологій студент взаємодіє безпосередньо з викладачами того навчального закладу, де він навчається, використовуючи усі можливості, що надаються мережею Інтернет.

Популярність дистанційних видів навчання викликана низкою причин, які зумовлені привабливістю дистанційної освіти як для навчальних закладів, так і для самих студентів. Серед основних переваг можна виділити такі:

- прагнення здобути освіту в престижних навчальних закладах, які знаходяться на значній відстані від місця проживання;
- неможливість перебувати безпосередньо у навчальному закладі у зв'язку з виробничими потребами;
- прагнення мінімізувати матеріальні витрати на отримання освіти;

- боротьба навчальних закладів за освітній ринок.

Особливу популярність даний вид організації навчального процесу набув у країнах, що характеризуються:

- значними територіями (відстанями від місця проживання навчається до навчального закладу);
- невисоким рівнем життя;
- нестійким економічним становищем;
- наявністю високого рівня попиту на освітні послуги.

Інформаційно-освітній портал – це інформаційна система, що забезпечує користувачам єдиний авторизований персоніфікований доступ до внутрішніх і зовнішніх інформаційних ресурсів і додатків організації. З точки зору основної діяльності – це інтегрована система управління розподіленими інформаційними ресурсами. З точки зору організації управління - це нова концепція організації робочих місць співробітників з єдиною точкою доступу до всієї інформації, необхідної для виконання відповідних функцій. З технічної точки зору - це інформаційна система, що інтегрує різні джерела даних і окремі функціональні системи з єдиною точкою входу і уніфікованими правилами подання та обробки інформації.

До порталу можуть бути включені: документи (текстові ресурси); media ресурси – image, video, applet, flash – все, що є в документі; посилання на інші документи (web-ресурси); таблиці, звіти, презентації; структуровані дані (бази даних, XML - RSS) на сервері порталу; структуровані та неструктуровані дані, що публікуються на веб-сайтах організацій – учасників створення порталу з різних тематичних напрямів.

Як правило інформаційно-освітній портал складається з таких основних частин: презентаційна частина (меню порталу, учасники і персоналії, блок новин, послуги, заходи тощо); інформаційна частина (первинна, інформаційна, аналітична інформація); адміністративна частина (реєстрація та аутентифікація, обмеження доступу, пошук інформації на порталі, засоби експорту / імпорту інформації, тестування) [1, с. 44].

Адміністративні сервіси:

- реєстрація-введення описів інформаційних ресурсів;
- обмеження доступу;
- збір статистики відвідувань порталу;

Інформаційні сервіси:

- робота з єдиним словником параметрів;
- пошук за допомогою класифікацій, карти;
- пошук метаданих;
- пошук інформаційних ресурсів, примірників ресурсу.

Опції порталу.

Включення додатків – дозволяє легко розгортати і керувати різними додатками. Можливість спільної роботи – дозволяє окремим організаціям об'єднати свої ресурси і працювати разом. Управління вмістом – додає гнучкості управлінню окремими інформаційними ресурсами різних Web-сайтів, дозволяючи постачати кінцевому користувачеві пристосоване під нього (персоніфіковане) вміст порталу. Управління користувачами – дозволяє організації управляти користувачами, ресурсами та безпекою всередині і поза системою мережевого захисту – знати хто, коли відвідав, що копіював, виявити постійних користувачів, визначити завантаження серверів в різний час, день тижня.

Підтримка комунікацій – обмін повідомленнями в межах порталу. Підтримка персоналізації інформації. Підтримка профілювання – дає можливість відстежувати, аналізувати дії користувачів порталу. Підтримка пошуку даних, метаданих, інформаційних ресурсів. Доступ до даних. Підтримка неструктурованих даних. Підтримка структурованих даних. Об'єднання і підготовка вмісту порталу. Обробка накопиченого вмісту порталу – віддалене оновлення, редагування, додавання записів даних засобами порталу. Створення нових інформаційних ресурсів безпосередньо з контенту порталу Пошук, предметний покажчик і класифікація. Пошук за ключовими словами і карті – вбудована і об'єднана система, каталогізація, зовнішні джерела, підтримка зовнішніх по-

шукових систем Класифікація – підтримка єдиного словника параметрів, кодифікаторів.

Персоналізація. Можливість обмежувати доступ до інформації. Можливість підписки на інформацію. Представлення даних (розташування інформації, зовнішній вигляд сторінок користувачів, автоматична генерація вмісту сторінок користувачів на основі контенту порталу). Загальні характеристики Інтернаціоналізація (екранні меню на різних мовах) Адміністрування (делегування прав, ролей користувачів, управління ролями) Підтримка мобільних комп'ютерних пристроїв – видача інформації на стільниковий телефон – SMS, смартфон тощо). Інтеграція з поштовими службами (поштова розсилка, розсилка новин).

Технічні особливості порталу.

Можливість роботи на різних серверних платформах (Linux, Windows, Solaris, BSD, ...). Архітектура порталу (модульне рішення, можливість розташування окремих компонент у різних частинах мережі, спільна робота з продуктами інших постачальників). Робочі характеристики (максимальна кількість користувачів, контроль часу відгуку). Установка і документування (документація, простота установки, час на встановлення, оновлення документації та поточної версії) Підтримка стандартів UDDI, WSDL, SOAP, описи інформаційних ресурсів – основа розвитку web сервісів порталу. Підтримка різних браузерів.

Показники роботи порталу. Важливим чинником роботи порталу є: середнє число відвідувань на добу за останній місяць, всього з дати реєстрації порталу та ін.; загальна кількість зареєстрованих користувачів; можливість ведення Веб-аналітики.

Користування порталом дозволяє:

- оперативно розміщувати інформаційні ресурси;
- залучати до участі в роботі із створення контенту багато організацій;
- прискорювати доступ до інформації з тематики порталу - в будь-який момент, у будь-якій точці знаходження користувача;
- підвищувати інформативність осіб, що приймають рішення;
- зацікавлювати потенційних користувачів інформацією з теми;

– залучати додаткові фінансові ресурси за рахунок більш активного використання інформаційних ресурсів широким колом користувачів.

Переваги порталу перед звичайним сайтом.

Економія та оптимізація рекламних бюджетів в Інтернет. Прискорення робіт із включенню нових інформаційних ресурсів (новина включається і доступна всім протягом декількох хвилин). Спільна робота багатьох співробітників з поповнення контенту порталу (наприклад, збір новин). Надання зручного та швидкого доступу до комплексної інформації. Поліпшення інформаційного обслуговування користувачів. Єдине управління безпекою та розподілом ресурсів.

Висновок. Побудова інформаційно-освітнього порталу та його використання в навчально-виховному процесі ВНЗ буде мати значний ефект за умови формування відповідної готовності викладачів та студентів до професійного використання засобів ІКТ, які входять до складу інформаційно-освітнього порталу. У зв'язку з цим необхідно формувати психологічну, професійну готовність педагогічних кадрів і студентів навчальних закладів до діяльності з використанням інформаційно-освітнього порталу, навчання фахівців, що забезпечують функціонування як окремих компонентів так і системи в цілому. Використання інформаційно-освітніх порталів в навчальному процесі ВНЗ базується на основі засад Болонської декларації, а саме розширення мобільності студентів в процесі навчання.

Список використаної літератури

1. Войтовик С. В. Сучасні підходи до створення електронних навчально-методичних комплексів в СЗШ і ВНЗ / С. В. Войтовик, М. М. Ковтонюк / Актуальні проблеми математики, фізики і технологічної освіти. – Вінниця, 2011. – № 8. – С. 44–48.
2. Гершунский Б. С. Компьютеризация в сфере образования / Гершунский Б. С. – М. : Педагогика, 1997. – 234 с.
3. Калюжна Т. М. Організаційно-педагогічні умови застосування освітньо-наукового порталу в системі екстернатної підготовки фахівців у технічному

університеті : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04. / Калюжна Т. М. – К., 2009. – 183 с.

4. Морзе Н. В. Критерії якості електронних навчальних курсів, розроблених на базі платформ дистанційного навчання / Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова // Інформаційні технології в освіті : збірник наукових праць. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2008. – Випуск 1. – С. 63–75.

5. Федорець К. П. Розробка та використання інформаційного освітнього середовища у ПТНЗ / К. П. Федорець // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць / редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : Планер, 2011. – Вип. 27. – С. 134–138.